

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทย ในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การสุ่มตัวอย่างประชากร
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1.2 ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู ตำรา เกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด สำหรับถามความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของครูภาษาไทย และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสอบถามแบบตรวจคำตอบ (Check-list)

การขาดแคลนสื่อการสอน และการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่ดีกว่านี้ ครูจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการใช้ทรัพยากร ผู้บริหารควรใช้เวลาในห้องทำงานน้อยลง และควรมีบทบาทประสบการณ์ที่จะช่วยและส่งเสริมครูให้ใช้ทรัพยากรจากชุมชน

✓ ปีเตอร์ โดแนลด์ ไรแมค (Peter Donald Rimac 1977: 1204-A) ได้วิจัยเรื่อง "การออกแบบและปรับปรุงแบบมาตราส่วนประเมินค่าการศึกษาค้นคว้าตามลำพัง" วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อออกแบบและปรับปรุงแบบมาตราส่วนประเมินค่าการศึกษาค้นคว้าตามลำพังซึ่งจะช่วยผู้สังเกตการณ์ในการตัดสินผลของการให้การศึกษาตามลำพังที่เชื่อถือได้ โดยผ่านการประเมินจากผู้สังเกตการณ์ที่ได้รับการฝึก และไม่ได้รับการฝึก ตลอดจนความคิดเห็นของนักเรียน แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบสำคัญ 9 ประการ และองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบสำคัญเหล่านั้น มีอิทธิพลและมีผลต่อการจัดการศึกษาค้นคว้าตามลำพัง องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ความรับผิดชอบของผู้เรียน จุดประสงค์ของผู้เรียน การใช้สื่อวัสดุ การใช้วิทยากร สภาพทางกายภาพ บทบาทของครู การใช้เวลาของผู้เรียน และโอกาสของการศึกษาตามลำพัง องค์ประกอบที่นำมาใช้ในกิจกรรมของผู้เรียนมีความสำคัญที่ส่งผลต่อการศึกษาตามลำพัง มากกว่าองค์ประกอบที่นำมาใช้ในกิจกรรมของครู การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและบทบาทของครูเป็นสิ่งจำเป็นต่อผลการศึกษาตามลำพัง องค์ประกอบในเรื่องเวลาและสถานที่ ถ้าได้รับการจัดอย่างดี จะเป็นตัวแปรที่สามารถทำให้ประสบผลสำเร็จในการศึกษาตามลำพัง นอกจากนั้นแบบประเมินค่าการศึกษาตามลำพังที่สร้างขึ้นนี้ สามารถใช้ได้กับผู้สังเกตที่ได้รับการฝึกมาน้อย และผู้สังเกตที่ไม่ได้รับการฝึกสามารถใช้แบบประเมินค่าการศึกษาตามลำพังได้ดี เกือบเท่าผู้สังเกตที่ได้รับการฝึก

ฮาหมัด อับดอลลา อับเตลกาเดียร์ (Hamad Abdalla Abdelgadir 1984: 2108-A) ได้วิจัยเรื่อง "การประเมินผลศูนย์สื่อวัสดุของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อประเมินผลศูนย์สื่อวัสดุของห้องสมุดในโรงเรียนมัธยมศึกษาของชูดาน และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะโรงเรียน ห้องสมุด และครูผู้สอน ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประชากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดและครูผู้สอนจำนวน 338 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างระหว่างสภาพห้องสมุดที่ดีตามความเห็นของครู กับสภาพที่เป็นจริงที่พบ คือ ห้องสมุดโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ขาดแคลนหนังสือ หนังสืออยู่

ในสภาพฉีกขาด มีความจำกัดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ขาดวัสดุทัศนวัสดุต่าง ๆ ขาดงบประมาณที่พอเพียง ครูไม่พอใจกับสภาพห้องสมุดที่เป็นอยู่ และเสนอแนะให้มีการปรับปรุง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง การจัดงบประมาณการส่งเสริมกับผลงานที่ปรากฏของศูนย์สื่อวัสดุของห้องสมุด เพศของนักเรียนกับการใช้ประโยชน์ของศูนย์สื่อวัสดุของห้องสมุด และ ผลงานที่ปรากฏของศูนย์สื่อวัสดุของห้องสมุดกับการใช้ประโยชน์ของศูนย์สื่อวัสดุของผู้สอน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะว่า นักวางแผนการศึกษาของชุดาน ควรกระตุ้นให้มีการจัด ปรับปรุงห้องสมุด โรงเรียน เพื่อพัฒนาระบบการศึกษา โดยเฉพาะควรจัดงบประมาณร้อยละ 10 ของแต่ละโรงเรียนเพื่อห้องสมุด นอกจากนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ชักชวนร่วมสมทบทุนเพื่อการจัดบริการห้องสมุดและสื่อวัสดุ

ต่อมา เลสลีย์ เอ็ดมันด์ส (Leslie Edmonds 1984: 68-A) ได้วิจัยเรื่อง "การปรับปรุงชั้นเรียนเพื่อใช้ห้องสมุดประชาชน และผลของการใช้ห้องสมุดประชาชนของนักเรียนระดับ 5 และระดับ 6" วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ เปรียบเทียบการใช้ห้องสมุดประชาชนของนักเรียนระดับ 5 และระดับ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดำเนินการวิจัยโดยการจัดกิจกรรมให้แก่ นักเรียนในกลุ่มทดลอง ได้แก่ ชั้นแรกให้บรรณารักษ์ช่วยเหลือดูแล แนะนำบริการของห้องสมุด และแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ ชั้นที่สองแจกเอกสารคู่มือการใช้ห้องสมุด โดยครูเป็นผู้แนะนำ ชั้นที่สาม ครูชี้แนะเพียงเล็กน้อยระหว่างการใช้ห้องสมุดประชาชน ครูจะช่วยเหลือนักเรียน เป็นรายบุคคลที่มีปัญหาการใช้ห้องสมุดเท่านั้น ผู้วิจัยประเมินผลการทดลองจากการสังเกตพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดตามปกติ กับการใช้ห้องสมุดระหว่างช่วงเวลา ที่ทดลอง เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ครูมีอิทธิพลต่อการ ใช้ห้องสมุดประชาชนของนักเรียน นักเรียนในกลุ่มทดลอง ใช้เวลาในห้องสมุดประชาชนและร่วมกิจกรรมมากกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม นอกจากนี้รูปแบบการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเหล่านี้ปรากฏออกมาว่า นักเรียนระดับ 5 และระดับ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติด้านบวกต่อห้องสมุด แต่ในโอกาสปกติ นักเรียนเหล่านี้จะใช้เวลาในห้องสมุดนาน ๆ ครั้ง นักเรียนเหล่านี้ชอบอ่านหนังสือประเภทประเพณี หนังสืออ้างอิงของห้องสมุดเป็นประโยชน์มากที่สุด และใช้ประโยชน์จากสื่อวัสดุภายในห้องสมุดมากกว่านำไปใช้ที่บ้าน เมื่อนักเรียนมาใช้ห้องสมุดนักเรียนจะมีความสุขในการอยู่ร่วมกับเพื่อนและสังคม ขณะทำการบ้าน และเสนอแนะว่า ครูควรมีบทบาทในการที่นักเรียนใช้ห้องสมุดประชาชน และจะเป็นผลดีแก่นักเรียนหากมีการประสานงานกันระหว่างห้องสมุดประชาชนและโรงเรียน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทย ในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

การให้นักเรียน เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจวิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การเสนอแหล่งวิทยาการ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การร่วมมือกับวิทยาการในโรงเรียนและในชุมชน

แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check-list) และ แบบปลายเปิด (Open end)

2.2 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (รายชื่อปรากฏใน ภาคผนวก) ตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตลอดจนความเหมาะสม เพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.3 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีใช้ เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยทดลองใช้กับครูผู้สอน วิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 10 คน และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร จังหวัดชลบุรี จำนวน 60 คน แล้ว นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาแก้ไขปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์

3. การสุ่มตัวอย่างประชากร

3.1 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู

ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบหลายชั้น (Multi - stage Random Sampling) จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 5 ซึ่งมีทั้งหมด 110 โรงเรียน โดยสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนต่าง ๆ ในแต่ละจังหวัด มาร้อยละ 50 รวมเป็นโรงเรียนที่เลือกเป็นตัวอย่างประชากรทั้งหมด 55 โรงเรียน แล้วสุ่มอย่างง่ายจากครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่เลือกเป็นตัวอย่างประชากรมาโรงเรียนละ 3 คน จะได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นครูทั้งสิ้น 165 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียน

ใช้วิธีสุ่มแบบหลายชั้น (Multi - stage Random Sampling) จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ทั้งหมด 6 จังหวัด โดยสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ใช้อัตราส่วนประมาณ 9 : 1 ดังนี้

จังหวัด	จำนวนโรงเรียนทั้งหมด	จำนวนโรงเรียนที่เลือกเป็นตัวอย่างประชากร
1. ราชบุรี	23	3
2. กาญจนบุรี	22	3
3. ประจวบคีรีขันธ์	14	2
4. เพชรบุรี	18	2
5. สมุทรสงคราม	9	1
6. สุพรรณบุรี	24	3
รวม	110	14

จากโรงเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมด 110 โรงเรียน จะได้ตัวอย่างประชากร 14 โรงเรียน จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนที่เลือกเป็นตัวอย่างประชากรมาโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน เนื่องจากจำนวนนักเรียนในห้องเรียนโดยเฉลี่ยมีประมาณ 40 คน ต่อ 1 ห้องเรียน ดังนั้นจะได้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนรวมทั้งสิ้น

4. การรวบรวมข้อมูล

4.1 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่สุ่มไว้ทั้ง 55 โรงเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 5 เป็นผู้ตอบ เริ่มแจกแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2528 ถึงวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2528 และได้รับแบบสอบถามคืนมาตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2528 ถึงวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2528

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเองเพียงบางส่วน นอกนั้นจัดส่งและรับคืนทางไปรษณีย์ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 55 โรงเรียน รวม 165 ฉบับ ได้รับคืนมา 55 โรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 149 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.30 ของแบบสอบถามทั้งหมด

4.2 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียน

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเอง จำนวนแบบสอบถามที่ให้นักเรียนตอบทั้งหมด 560 ฉบับ ได้รับกลับคืนทั้งหมด คิดเป็นแบบสอบถามที่รับคืนมาร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีดำเนินการดังนี้

5.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}} \times 100$$

5.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำมาแจกแจงความถี่ หาค่ามัชฌิมเลขคณิต โดยใช้สูตร (ประคอง กรรณสูต 2525: 40)

$$\bar{X} \text{ แทน } \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่ามัชฌิม เลขคณิต

$\sum fx$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างประชากร

กำหนดค่าคะแนนจากแบบสอบถามเป็น 4 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
เห็นด้วยมาก	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

แปลความหมายของค่ามัชฌิม เลขคณิตตาม เกณฑ์ ดังนี้

3.56 - 4.00	หมายความว่า	ปฏิบัติมากที่สุด
2.56 - 3.55	หมายความว่า	ปฏิบัติมาก
1.56 - 2.55	หมายความว่า	ปฏิบัติน้อย
1.00 - 1.55	หมายความว่า	ปฏิบัติน้อยที่สุด

5.3 นำค่ามัชฌิม เลขคณิตของแต่ละข้อมาวัดค่าการกระจายของคะแนนจากแนวโน้มเข้าสู่ ส่วนกลาง โดยการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์ธนะ 2525: 58)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Σfx แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

Σfx^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างประชากร

5.4 นำปัญหาและข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 มาแจกแจงความถี่

6. การนำเสนอข้อมูล

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 5 มาเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย